

ANÀLISI

Les bondats de l'assignatura de Religió

PERE MICALÓ

Professor de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Girona

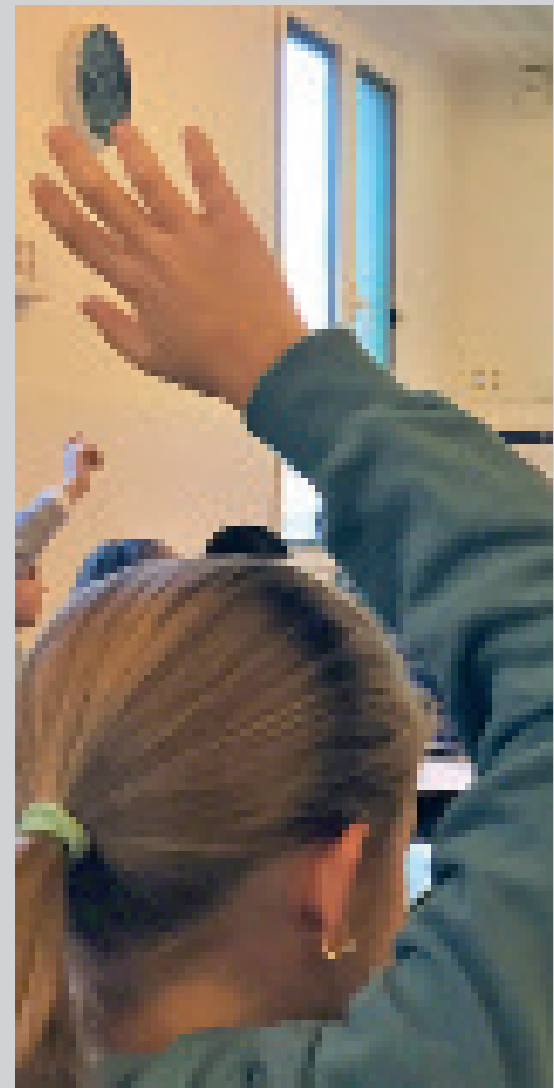
Fer una valoració serena i tranquil·la de l'ensenyament avui a casa nostra en un moment de tant xarbot es fa difícil. I fer prediccions amb un mínim de garantia d'encert ratlla l'impossible. No ho pretenc pas.

De fet, les aigües en l'ensenyament sempre estan remogudes. I això amb mesura és bo, ens diu que hi ha vida; però els nivells actuals poden esdevenir tòxics, desesperançadors, i conviden a dubtar dels interessos dels poders públics. Són molts els interrogants que preocupen. En citaré només dos de gruixuts: el futur de l'escola concertada a casa nostra pel que fa a la programació administrativa a l'accés i la contestació d'algunes veus al sistema de concerts, i l'amenaça d'una nova Llei Orgànica del govern central (la vuitena en democràcia) amb poc consens social.

Dit això, voldria centrar-me en un tema que, sense tenir la transcendència dels anteriors, també és significatiu per al futur de la nostra societat: em refereixo als ensenyaments de la Religió a l'escola a Catalunya. Parèntesi: aquesta matèria no és ni citada en l'esborrany de projecte de Llei Orgànica. Tanco el parèntesi.

Com a principi, podem encapçalar que els ensenyaments de la religió als centres de titularitat pública és d'oferiment obligatori per part de l'administració i optativa per part de les famílies (i en el seu cas pels alumnes).

Fem una ullada als números. Tenim a Catalunya uns 2.500 centres que imparteixen alguna etapa on s'hauria d'oferir a les famílies la matèria de religió com a optativa. D'entre aquests, en uns mil per causes diverses no s'imparteix la classe de religió. Aquests ensenyaments, pel que fa a la religió

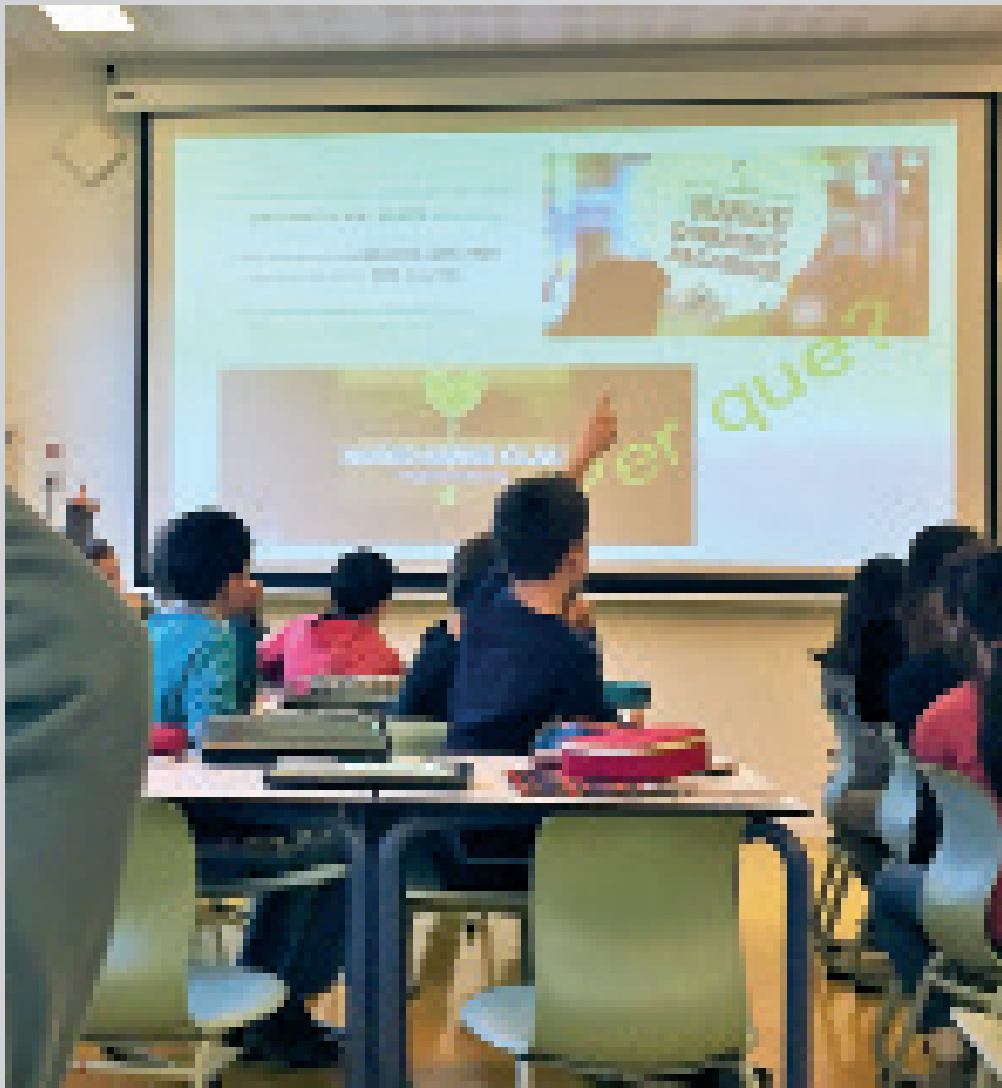

catòlica, estan impartits per 1.151 docents. Si anem al detall de l'alumnat, podem dir que en les etapes de 2n cicle d'Educació Infantil, Educació Primària, ESO i Batxillerat hi ha uns 750.000 alumnes a Catalunya, d'aquests un 10% assisteixen a classe de religió.

Davant aquestes dades, ens podem preguntar: la religió a l'escola, per a què? Té sentit? Cal plantejar-nos seriosament, doncs, primer la bondat de la matèria de religió dins el sistema educatiu i tot seguit el perquè no encaixa amb les opcions de les famílies als centres públics.

Afrontem la primera qüestió: la bondat de la matèria. A la classe de religió s'imparteixen uns coneixements que són instrumentals (serveixen per adquirir-ne d'altres) per a les matèries d'art, filosofia, història, literatura, música...; que ens ajuden a descobrir la nostra identitat històrica i cultural; que ens poden prevenir d'introduir-nos en enganys sectaris i alienadors;

Cal plantejar-se des de les institucions afectades si el marc normatiu és el més beneficiós per als alumnes i la societat en general

que desenvolupen la sensibilitat i el respecte a allò creat, al planeta i a la mateixa persona humana; que treballen unes virtuts i uns valors que són intrínsecament bons per a la nostra societat; que ensenyen a respectar a través del seu coneixement altres tradicions religioses llunyanes o en emergència en la nostra societat; que transmeten els principals coneixements sobre la persona, el missatge i l'obra de Jesús de Natzaret, l'Església, el món bíblic, la litúrgia i l'art sacre...

Plantegem el segon tema: per què no l'escullen les famílies? Si acceptem que rebre coneixements de la religió és bo, quin és, doncs, el problema perquè la seva opció sigui poc acceptada socialment? La resposta és polièdrica. La indiferència religiosa i el desconeixement social del que s'hi imparteix podrien ser dos grans eixos de reflexió, però no els únics que ens condueixen a tenir una taxa d'analfabetisme religiós de més d'un 80% dels nostres infants i joves. Aquest no és un

problema només d'Església, és un problema d'empobriment social que porta indefectiblement a afeblir la nostra identitat com a poble configurat en una tradició religiosa judeocristiana.

La desaparició dels ensenyaments de la religió del sistema educatiu no seria pas considerada a nivell de carrer com una tragèdia; ans al contrari, per alguns seria aplaudit. Però al cap d'un temps, analitzant les mancances del sistema educatiu, trobaríem a faltar la majoria dels continguts que actualment s'imparteixen a la classe de religió per una educació realment integral dels alumnes.

Soc conscient que no afronto la controvèrsia de si els ensenyaments de la religió als centres públics s'han de fer des d'una perspectiva confessional o des d'una òptica no confessional, exclusivament; o des d'una doble via ja esbossada en normatives anteriors. Trobaríem la solució en un acord de canvi de marc normatiu?

Quan les xifres són les que són, cal plantejar-se des de les institucions afectades si el marc normatiu és el més beneficiós per als alumnes i la societat en general.

Això, òbviament, és posar en qüestió la normativa actual en la qual hi ha sectors que se senten molt còmodes. El que és cert és que analitzant els resultats del sistema no tenim, ni des de les diferents confessions religioses ni des dels poders públics, els resultats desitjats.

És urgent iniciar un procés profund de reflexió a nivell social, polític i eclesial, amb altura de mires, capacitat de renúncia, deixant de banda partidismes i ideologies, amb els ulls fits en una normativa legal —respecte als ensenyaments dels continguts de la religió a l'escola— que afavoreixi el bé comú, que pretengui una educació integral de l'alumne i que vetlli per mantenir la identitat del nostre poble.

Del 23 de març a l'1 d'abril els pares que tenen fills en centres públics podran exercir el dret d'escollir la matèria de religió. Alguns decidiran conscientment optar per la classe de religió, altres no. Fins aquí res a dir. El que sap greu és el gran nombre de famílies que ni s'ho plantejaran.